

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Suunnitelmasta puuttuu selkeä rahoitusmalli toimintaympäristöistä, joissa tavoitteena on innovaatioiden kaupallistaminen. Tutkimuksen ja myöhäisemmän vaiheen (scale-up) rahoitus (BusinessFinland) on huomioitu hyvin suunnitelmassa.

Vertailukohdaksi voidaan ottaa mm. Ruotsin Vinnova, joka toimii suoraan ministeriön alaisuudessa ja jonka fokuksena on innovaatioiden kaupallistaminen uusien startupyritysten avulla eri puolilla Ruotsia sijaitsevilla yrityshautomoympäristöissä. Vinnova auttaa myös toimintaympäristöjen toimijoita hakemaan EU-kehitysrahaa toimintaympäristölle.

Maailmanpankin tilaston mukaisesti Suomi jää muista Pohjoismaista sekä Virosta huomattavasti yritysten perustamistiheydessä (ks. <https://data.worldbank.org/indicator/IC.BUS.NDNS.ZS?locations=FI-SE-NO-DK-IS>). Naapurimaihin, erityisesti Ruotsiin, verrattuna kasvuun tähtäävien yritysten kehitystä tukevissa palveluissa merkittäviä puutteita erityisesti esihautomo- ja hautomovaiheissa. Lisäksi kasvuun tähtäävien startup-yritysten määrä on romahtanut.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

Yrityshautomojen kehittäminen vaikuttaa erityisesti uusien kasvuhakuisten yritysten määrä kasvuun sekä mikroyritysten toimintaedellytysten parantamiseen sekä elinkeinorakenteen monipuolistumiseen.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Suomella on hyvin edistyksellistä tutkimusta kaikissa korkeakouluissa, mutta kaupallistamisen polku katkeaa mm. Research-to-Business hankkeiden jälkeen tehokkaiden ja kasvuyrityksille fokuoitujen palveluiden puutteeseen. Alkuvaiheen yritykset ovat usein luonteeltaan kasvuhakuisia mikroyrityksiä ja eivätkä siten täytä Business Finlandin rahoitusehtoja.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Yrityksen panostavat T&K investointeihin resurssiensa puitteissa, niin mikro-, pk- kuin suuryrityksetkin. Aloittavilla startupilla tämä on haaste, koska koko toiminta perustuu alussa tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä tuote- ja palveluidean kaupallistamiseen markkinoita hakien.

Rakenteellisten uudistusten lisäksi uusia kasvuyrityksiä voidaan parhaiten tukea asiantuntevilla ja laadukkailla hautomo- ja kiihdyttämöpalveluilla.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**
- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Yliopistojen ja tutkimuslaitosten T&K toiminta on jo nyt laadukasta, kuten raportissa mainittiin. Panostukset ovat merkittävät, tulokset sen sijaan jäävät jälkeen. Yhtenä syynä voidaan pitää verrokkimaita huonompia kaupallistamista tukevia toimintaympäristöjä ja niiden kestäväää rahoitusta (vrt. Ruotsissa Vinnovan ja Norjassa Sivan tukemat toimintaympäristöt ja yrityshautomot).

On myös tarpeellista kannustaa tutkijoiden osallistumaan tutkimustuloksia kaupallistaviin startupyrityksiin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa parhaat ja lahjakkaat opiskelijat/tutkijat siirtyvät ensisijaisesti startup yrityksiin.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

Tämä on totta ja edelleen on varmistettava, että emme jää arvoketjussa liian alas. On syytä varmistaa, että laadukas tutkimus tuottaa uutta yritystoimintaa ja investointeja ensisijaisesti Suomeen. Kaupallistamalla laadukkaan, innovatiivisen ja kilpailukykyisen tutkimuksen voimme myös uudistaa elinkeinorakenteita.

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**
- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

Tähän on panostettava ja edelleen on varmistettava, että yhteinen EU tasolla tapahtuva tutkimus tuottaa yritystoimintaa myös Suomeen.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Suomi menestyy juuri näillä oikeilla valinnoilla, tässä on syytä panostaa myös ennakoitavuuteen, joka ohjaa koulutusta tulevaisuuden aloille.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

Seurannassa on huomioitava, että elinkeinotoiminnan uudistuminen radikaaleilla innovaatioilla vie usein yli 5 vuotta (tilastot). Silloin seurannan on mentävä hieman syvemmälle esimerkiksi seuraamalla yrityshautomossa toimivien yritysten kehitystä ja mittaamalla sitä esimerkiksi rahoituskelpoisuuden edistymisenä.

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

Eryistä huomiota on kiinnitettävä uusien ja potentiaalisten korkean riskin kasvuyritysten alkupään kehityskaareen elinkeinorakenteiden uudistumisen varmistamiseksi. Kasvuyrittäjyys tarvitsee kohdennettuja julkisin varoin ylläpidettäviä jatkuvatoimisia yrityshautomopalveluita ja yksityisin varoin toimivia kiihdyttämöpalveluita.

Alueellisia TKI-toimintaympäristöjä ja hautomopalveluita kehitettäessä on huomioitava alueelliset elinkeinon kehitystarpeet ja olemassa olevat vahvuudet, kuten esimerkiksi TEM:n ja kaupunkien välisissä nykyisissä innovaatiosopimuksissa onkin jo osin tehty. Lisäksi on huomioitava hautomotoiminnan omistajuuspohja ja kokonaisrahoituspohja vrt. Vinnova Ruotsi.

Ailinpieti Heikki
Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti